

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adának vissza.	Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldai helyeskenit 50 kr. Bélyegilleték külön 30 k. Nyilváltt soranklat 50 kr. Többszöri hirdetéseknel engedmény
---	--	---	---	--

A közös pásztorlevél.

(b. f.) A legutóbbi püspöki konferencia elhatározta, hogy az egyházi politikai törvények életbeléptetése alkalmából a hívekhez és a papsághoz intézendő közös pásztorleveleket és utasításokat csak szeptember 29-én, egy nappal az életbeléptetés előtt hirdetik ki. A liberális sajtó nem akarta bevárni ezen terminust és titokzatos, de semmi esetre sem korrekt módon megszerezte ugy a pásztorlevél, mint az utasítások szövegeit, a melyeket aztán a fővárosi liberális lapok tegnap számai szó szerint közölnek és kommentálnak. A közös pásztorlevél szövegét technikai okokból csak jövő számunkban közölhetjük, de a liberális sajtó kommentárai már ma kényszerítnek arra, hogy mi is elmondjuk véleményünket a nagy horderejű valláspolitikai dokumentumról.

A liberális sajtó osztatlan tetszéssel üdvözli a közös pásztorlevelet. Dicséri békülékeny, mérsékelt hangját és magasztalja a püspöki kart, a mely »ismét fényes tanujelét adta fenkölt gondolkodásának, igaz hazafiságának, bölcs mérsékletének, politikai belátásának« és a mely az egyházi politikai törvényekkel szemben, belátván, hogy ezek az egyház hitelveit nem sértik, és hogy eltörlésükre irányuló minden törekvés hiába való, a *tolerari posse* elvére helyezkedett. Végül pedig abban konkludálnak összes liberális laptársaink, hogy a püspöki kar ezen pásztorlevél által dezavualta a néppártot és kijelentette, hogy ennek programját és céljait helyteleníti.

T. laptársaink ez esetben épen épen úgy jártak, mint Samassa érsek ismeretes pásztorlevelével: Föülületesen, vagy talán nem is olvasták a közös pásztorlevelet és így irták csillogó frázisoktól duzzadó és a püspöki kar hithűségét mélyen sértő kommentárjaikat.

Mit is mond a közös pásztorlevél?

„Szívünk mély fájdalommal örtesitünk benneteket, hogy az *ugynevezett* „polgári

házasság“-ról szóló törvény folyó évi október hónap elsőjén életbelép. . . . Ti is *kényszerítve* lesztok az egyházi törvényok szigorú megtartása mellett az említett törvény rendelkezéseit is figyelembe venni “

„E törvény *szent hitünk tanával ellenkezik.*“

„Bennünket katolikusokat kilene századon át elismert és gyakorlatban volt *jogunktól foszt meg.*“

„Alkalmas a *vallásosságot* és ezzel összekötött erkölesiséget, *gyengíteni.*“

„*Veszélyezteteti a család tisztaságát.*“

„Hogy Titeket a *megettévedéstől, melybe* az új törvény ejthetne, *megóvjunk*, főpásztori kötelességünknek tartjuk elétek adni a következőket.“

„*Ne gondoljátok*, hogy talán ma az új törvények hatása alatt, *új tanokat hirdetünk nektek.* Távolról sem“.

„*Minden más frigy, mely nem mint szentség jött létre, kötéssék az bár polgári hatóság előtt, az bizony nem házasság és ily frigyben élni nem egyéb, mint házasságon kívül való bűnös együttélés.*“

„Katholikus nem köthet addig újabb házasságot, mig hitestársa életben van.“

„Ezután is köteles lesz a katolikus hívő a készülő házasságot *legelőször is* saját plébánosánál bejelenteni, hogy a netán létező akadálytól, *ha lehetséges* felmentessék; ha pedig az akadály olyan, hogy attól az Egyház fel nem menthet, a *házasság meg nem köthető.*“

Ezen kath. hitelvekről, az Egyház sem emberi tekintetért, *sem hatalmi önkényért, sem emberi törvényért le nem mondhat! nem mondhat le még akkor sem, ha bármely üldözésnek lenne is kitéve.*“

Azonban ne folytassuk. Az egész pásztorlevelet kellene közölnünk, hogy mindenki láthassa, miként a püspöki kar nem a *»tolerari posse«*, hanem a *»pati debere«* elvére helyezkedett és nem itéli el, hanem ellenkezőleg minden tekintetben helyesli a néppárt törekvéseit, a revízió követelését. A püspöki kar ujra a legélesebb szavakkal kárhoztatja az egyház hitelveit sértő, a haza érdekeivel ellenkező és a hívők lelkiismereti szabadságát korlátozó liberális egyházi politikát és ez már magában véve is elegendő buzdításul szolgálhat a hívőknek, a néppártnak arra, hogy minden megengedett és alkotmányos eszközzel ezen sérelmes törvények eltörlését követelje s e célból megindított szervezkedését fokozott buzgalommal folytassa. A közös pásztorlevél egyetlen egy en-

gedményt sem tesz az államnak. Fentartja a keresztény házasság szentségét, felbonthatatlanságát, fentartja az összes házassági akadályokat, az összes egyházi fenytékeket sújta azon hívőket, a kik a polgári házasság miatt vallási kötelességeiket elmulasztják és fentartja az egyházi szentségek bíráskodási jogát házassági ügyében.

Ha liberális laptársaink ezen korrekt, intranzigens álláspontot is üdvözlik, akkor a liberalizmus ügye Magyarországon már nagyon rosszul állhat, mert kevéssel éri be: azzal, hogy a püspöki kar kényszerűségből elszenvedi az egyházra mért csapást.

A néppártan áll, hogy ettől a csapástól megszabadítsa az egyházat és ezzel a hazát is.

Előre!

Az utolsó elkeresztelési per!

(—c.) Október 1-én életbelép az állami anyakönyvvezetésen és a polgári „házasságon kívül a gyermekek vallásáról“ szóló 1894: XXXII. tc. is és ennek következtében hatályát veszti Csáky Albin grófnak hírhedt elkeresztelési rendelete is, mely tulajdonképeni kiindulópontja a liberális egyházi politikának, s a kath. vallás, a kath. papság üldözésének, szóval, a kulturharenek. Csáky gróf törvénytelen rendeletének legszomorubb eredménye az volt, hogy a protestáns elkésztek a kik pedig szintén tömegesen „elkeresztelték“ s ezzel megsórtotték az 1868: LIII. t. cikket, egymásután feljelentették, jobban mondva denunciólták, a liberalizmus szekekrét toló megyei és városi hatóságok pedig egymásután bírságokra itélték azon kath. papokat, a kik vonakodtak kiadni az „elkeresztelt“ gyermekek anyakönyvi kivonatait. Az egyházi politikai törvények szentesítésének gyzásos napja óta keveset hallottunk az ilyen elkeresztelési perekéről, sőt ezek már jóformán feledésbe is mentek és mi erősen hittük, hogy a halálra ítélt februáriusi rendeletnek nem is lesznek már következményei.

Csalódtunk. A kormány nemcsak a választási jog elkobzásával, botránys választásokkal, az egyházfők durva inzultálásával stb. „pacifikálja“ a vallásokban megsértett katolikusokat, hanem as utolsó pillanatig fenntartja és alkalmazza a Csáky-főle rende-

melyen a darazsak rágódnak, de visszautasítjuk a hazafiatlanság, igazság és felekezeti türelmetlenség vádjait is. Hát azért, mert valaki vallásos nem lehet jó hazafi? És a védekezés igazság? (Eljén.)

„Azt kérдем önöktől, mi vagyunk-e az igazatok, kik csak védekezünk támadóink ellen, — kik mint loyális állampolgárok meghajlunk ugyan a szentesített törvények előtt, de azok káros voltáról meg lévén győződve, csakis alkotmányos, csakis törvényesen megengedett eszközökkel küzdünk ezek módosítására, megváltoztatására? — Azt kérjük önöktől, felekezeti türelmetlenség-e az, ha pártunk programjának egyik főpontja, — melytől mindig és ismételve hangoztat, — hogy minden bevett vallásfelekezetet és annak szabadságát nem csak tiszteli és fogja is tisztelni, de esetleges megtámadtatása esetén védelemben is részesíti, ép úgy, mint a saját vallását is féltékenyen őrzi és védi? Hát ez akár béke-zavarás lenni, midőn az egyenjogúságot valljuk? — Alkotmányunk visszaállítása óta 1867-ben, 25 éven át nem volt felekezeti kérdés, béke-zavarás, voltak különböző politikai pártok, voltak erős és heves politikai küzdelmek; hát mi volnánk most az oka, hogy ezredéves fennállásunk magasztos ünnepének küszöbén felekezeti kérdések belevegyültek a politikába, mi, kik boldogok volnánk, ha az előbbeni békés állapotok nem változtak volna, ha második ezredévünket is megkezdhetnők?”

De, tisztelt polgártársaim, ez nem is lesz! Bizton és szívből reményelem, hogy nem lesz felekezeti surlódás, nem lesz felekezeti egyenlenség!

Már a hitű más vallásuak jó része tudja, hogy mi, hogy a néppárt vallását, szabadságát nem bántja, hogy vallását és annak szabadságát fölünk nem féltetheti! Már a hitű protestánsok jó része aggodalommal nézi e jelenségeket és nagyon jól tudja, hogy a mi ma megtörténhetik veled, holnap megtörténhetik velem is; már a gyanúsítások, az ámitások ideje lassan lejár, ép úgy, mint lejárnak magukat a hangzatos jelszavak, ha azok csakis erős jelszavak! — Tehát nagyon reményelem és óhajtom, hogy nem lesz felekezeti kérdés, de lesz a hitű elemek egyesülése, tömörülése, lesz és legyen is az összes igaz, őszinte ellenzéki elemek szövetezése, egyesülése egy közös célra, egy közös küzdelemre! Ezen szebb jövő reménye bátorítva szervezkedésünkben, működésünkben is lelkesít a hazaszeretet, és az alattvalói ragaszkodás és hódolat felsőges apostoli királyunkhoz. — Azért ezen érzelmeinknek kifejezést adván, őszintén és szívből jövő lelkes éljenzéssel nyissuk meg mai néppárti összejövetelünket. Eljén a haza!

Eljén szeretett apostoli királyunk! (Zúgó éljenzés.)

A néppárttól.

A percekig tartó éljenzés lecsillapulván; dr. Fröhwrth Jenő ügyvéd tartotta meg előadását a *néppárt üldözöttségéről és elnyomásáról, valamint a párt megalakításának szükségességéről.*

A helyzet vázolásával kezdte. Olyan törvények hoztak a legutóbbi időben, a melyek ellenkeznek a vallással és meggyődéssel. Ez az egyházpolitika új párt alakítására vezetett, a melyben egyesültek mindazok, a kik ezt a politikát nem helyeslik. Ez a néppárt, a mely némesak a revíziót követeli, hanem a nép erkölcsi és anyagi jólétét is biztosítani akarja és a valódi szabadságot hirdeti. Amint ez a párt megalakult, azonnal rátámadtak a törvénytelen ségek egész özönével. Megsértették az alkotmányt Nyitrán, a kik a politikai szabadságra esküdtek. Mikor ezzel nem győzheték le a néppártot, akkor elkobozták a szervezeteiket *(örzökbeküldésök: szemtelenség!)* Az ország közvéleménye a legélesebb-

ben elítélte a nyitrai botrányokat. De nemcsak Nyitrán, hanem Csáktornyan is elfogatták azokat, a kik lelkesítették a népet. Miért nem állították ezeket, ha igazatok voltak, a bíróság elé?

Bonyhádon a nemzeti párttal szavazott a néppárt és mégis a muszáj lutheránus lelkeszt megfosztották állásától, mert azzal a nagy bünnel vádolták, hogy néppárti *(Igaz!)*

A kormány tervszerűleg készíti elő a választásokat, s aki néppárti, azt kihagyják a választók névjegyzékéből, aki pedig kormánypárti, azt törvényellenesen is felveszik *(Ha lovat lopott is!)*. A liberális társadalom és saját guányjal és ócsárlással üldözi a néppárt vezetőit, sárral dobálja őket, a népet pedig buta tömegnek mondja. Pártoknak nevezik a néppártot *(mi római katolikus keresztények vagyunk!)*, de minálunk nem a név a fő, hanem az elvek. A kath. papság mindig a haza érdekében miködött, az erkölcsököt védte. *(Eljenzés. Felkiáltások: Soha sem sikkasztottak 250,000 forint!)*

Mi van tehát e programban káros? (Kutya adó nincs benne!) A néppártnak oly vezetői vannak, a kiknek állásuk, multjuk, vagytonok biztosíték arra, hogy jó hazafiak. (Eljenzés.) Méltatlanul szenvedünk, de türeink, folytatjuk az elvek harcát, a melyek a haza és a nép igazi javára válnak. Szükségesebb teendő is lett volna az egyházpolitikánál, mégis ezzel zavarták fel évekre a nép nyugalmát. A mai viszonyok tarthatatlanok. A földadó a lehető legnagyobb, a bérzánerek pedig nem fizetnek adót. Alacsonyok a gabonaárak. (Ugy van!) Pénzkölcsonök után uszora kamatot szednek, a vásárnapi munkaszüneti törvény csak a mezei munkásokat sújtja. Erről nem intézkedik a kormány. *(Mert zsidótestvérek vagyunk!)* A földbirtok viszonyok rendezetlenek, a kisiparosok helyzete sanyaru. Védelem nélkül állanak.

Ezen akar a néppárt segíteni. A mi jó, az maradjon, a mi rossz, azt javítani akarja. Hozzák be a bérzadót, az igazságos adókiutest, és segítsen az állam az alsóbb osztályokon. A földfosztogatók szaporodnak, a nép pedig kivándorol. *(Jön elég zsidó Oroszországból!)* Ne engedjük magunkat eltántorítani, hanem segítségük győzelemre pártunkat, a néppártot. Eljén a néppárt! *(Percekig tartó zúgó éljenzés.)*

A revízió.

Ezután Szűts József pincehelyi káplán beszélt az *egyházpolitikai törvények revíziójáról.* Nagy tetszéssel fogadott beszédében ezeket fejtegette:

Megérjük-e az új ezredévet? A mig Szent-István szelleme volt köztünk, addig a nép haladott, de ha az állam megakadályozza az egyházat hivatása teljesítésében, folyton viszály lesz e hazában. Követeljük a revíziót, a polgári házasság és állami anyakönyvvezetés eltörlését *(Lelkes éljenzés, úgy van!)* Az egyházpolitikai javaslatok ellen benyújtott petíciókra a képviselők rá sem hederítettek. A képviselők nem a népet képviselik, hanem önmagukat a husos fazekakért. (Ugy van!) és megszavazzák még azt is, hogy a szerda csütörtök (derültség). Nem akarják feloszlani a képviselőházat és megkérdézi a népet, akarja-e az új törvényeket? És mégis azt mondják, hogy a nemzet akarja! *(A zsidók!)* A vármegyék egymásután bizalmat szavaztak a kormány egyházpolitikájának és azt mégis csak peersubbal tudta a kormány törvényerőre emelni. Mi nem tagadjuk meg az engedelmességet az új törvények iránt és nem is bízunk erre senkit, de kimutatjuk, hogy ezek a törvények sérelmek a társadalomra és a családra. Az utolsó napokban történő tömeges házasságok is bizo-

nyítják, hogy a nép bizony nem rajong az új törvényekért.

Beszéde további folyamán az egyházi és a polgári házasság közti különbséget fejtegette, majd így folytatta:

Franciaországban a legutóbbi években 40.000 polgári házasságot bontottak fel. Ezután nálunk is úgy lesz, mert az új házasság következtében a családban nem lesz erő a földi terheket elviselni. Az állami anyakönyvvezetés valjon mit hoz az országnak? Jó közigazgatás nélkül állózat egy dolog ez. Megosott, hogy halottat, bebörtönözöttet neveztek ki anyakönyvvezetővé, hát még azután mi lesz? Határozottan állítom, hogy az új anyakönyvvezetés nem lesz olyan jó, mint a régi, mert a már is tulterhelt jegyzők képtelenek lesznek az új teher viselésére. Eddig 18.000 lelkész ingyen vezetett az anyakönyveket, ezután 4806 jegyző pénzért vezet, 7000 községben pedig nem lesz anyakönyvvezető.

Azután a jegyzők nem is lehetnek mindig otthon (kártváni is kell!) — A kormány azt mondta annak idején, hogy az anyakönyvvezetés nem kerül pénzbe, most kislit, hogy új nagy terheket sós a nép nyakába. Új segédjegyzők is kellene az anyakönyvvezetés következtében (Nagy zaj,) a mely így végre belekerül évi 4 millióba. Szükség volt-e erre? Hasznosabb dolgra is lehetett volna adni ezt a pénzt. Ezrével csavarognak az országban idegenek, főleg Oroszországból jönnek és jó lesz belőlük az ezredéves kiállításán kiállítani egy falut a közigazgatás nagyobb dícsőségére.

Nem polgári házasságot és állami anyakönyvet kér a nép, hanem kenyeret! Hozzon a liberális kormány bámi törvényt de akkor ne nevezék magukat minisztereknek, hanem sirásóknak. A néppárt az új törvények revízióját követeli. Ezért, a ki óhajtja a nép javát az sorakozzék a néppártba, vesztegetés nélkül, mert mi igaz ügyért, alkotmányért küzdünk. A mi jelszavunk: *Isten, király, haza!* Ha Isten velünk, ki ellenünk? Eljén a néppárt! *(Szűnni nem akaró éljenzés és taps!)*

Ezután Némét tamásii esperes felolvasta a gyűléshez intézett üdvözlő táviratokat. Az első P o z s g a y, Dulánszky oldalkanonokja küldötte, azután következtek a „Fejermegyei Napló”, a pécsi kath. kör, a *rózsahégyi néppárti gyűlés* üdvözlő levele, melyre azonnal válasz is küldetett, továbbá B e n c e apát és sok más üdvözlő távirat, melyek nagy lelkesedést keltettek a nép körében.

Az autonómia.

Végül még Gyürky Ödön helyett ki betegség miatt nem jelenhetett meg F é r y Emil ügyvéd tartott előadást a *kath autonómiáról.*

A többi vallásfelekezetek főlényben vannak-ugymond-mert van autonómiájuk nekünk pedig nincs. Pedig az 1848: XX t. c. óta, mely kimondta a bevett felekezetek egyenjogúsítását, a kath. vallás megszünt államvallás lenni és mégsem kapott autonómiát. A néppárt tehát ennek kieszközölését is felvette programjába; a mire azért van szükség, mert az hallatlan dolog, hogy a felekezeten állam gyakorolja ma is azon jogokat, melyeket eddig a keresztény állam gyakorolt. „Az állam nevezeti ki a püspököket, kezeli a kath. vagyont stb. A néppártnak tehát célja, hogy ezen jogokat a főkegyuri jogok gyakorlása mellett a katolikusoknak visszaszerezze. A szervezés az alulról, hanem felülről létesüljön, és az államnak csak ellenőrzési joga legyen a kath. vagyon felett és hogy így a kath. pénz kath. célokra fordítható.

Esterházy gróf beszéde.

Ezután tartotta meg Esterházy Miklós Mór gróf nagyszabású záróbeszéd-

jét, mely általános lelkesedést és bizalmat keltezt azon határozati, őszinte hang és meghatottság miatt, mely a gróf minden szavából visszatükröződött.

Mindenekelőtt örömet fejezi ki a fölött, hogy ezen a néppárti gyűlésen megjelenhetett és átadja Zichy Nándor gróf üdvözlését (*Zajos eljenzés*), a ki mindenben hozzájárul a gyűlés határozati javaslataihoz és kit viszont a gyűlés nevében üdvözölni fog. (*Lelkes eljenzés*.) Ezután így folytatja:

Néhány hónapja csak, hogy vagyunk. Képviselőnk még csak egy van a házban és a liberális sajtó mégis szidja és támadja a néppártot. En a néppárt programját bőleceőjében ringatám, Apponyi Géza gróffal láttam ezen párt kifejlődését. Ez ugyan nem érdemel külön dicsőretet, mert mi csak azt tettük, a mit az ékszerész a gyöngyökkel: összerűztük, a mi hasznos és értékes a hazának és a népek és a mikor ezzel elkészültünk, kész volt a néppárt programja. (Eljen!) Mi hallottuk a nép fohászait, láttuk könnyeit, odaragasztottuk a nemzet homlokára, megajándékoztuk az elnyomott népet a gyöngyosorral, a néppárt programjával, és az ott ragyog ma is a nép homlokán. (*Zajos tetszés*.) Bűzökön valljuk magunkat én és barátom néppártiaknak. (*Zajos eljenzés*.) Mikor keletkezett a néppárt? Akkor, mikor a küzdelem már végére járt. Kérvényekkel ostromoltuk az országgyűlés mindkét házát, de nem nyertünk választ, tehát a szabad sajtó és szabadszólás jogával éltünk. Gyűléseket tartottunk Sopronban, Komáromban, Szabadkán, Budapesten, Pozsonyban és Székesfejervárott. Ez sem használt. Mikor választani akartunk, az sem használt, mert elkobozták jogainkat.

Ez nem volt vereség, mert a fegyverek egyenetlenek voltak. Mi szívünk sugallatát követtük, ellenfeleink orozva támadtak meg bennünket és Csáktornyan, Nyitrán visszakergették választóinkat és bebizonysodott, hogy Magyarországon szabad véleménynyilvánítás nincs. Ekkor a néppárt programjában fejeztük ki reményeinket és fohászainkat, és ezen program első pontja a revízió. A törvényeknek csak akkor van létjoguk, ha a közszükségből erednek. De szükség volt-e az egyházpolitikai törvényekre? Nem! (*Zajos tetszés*.) Hát bálvány-e az a törvény, a melyet pogánymódra imádni kell? En nem mondom, hogy a hívek ne jelentkezzenek a világi hatóságnál, addig, míg a polgári házassági törvény marad, de ha két év múlva választunk, akkor, igérjük meg, hogy csak azokra fogunk szavazni, a kik az új törvények eltörlését követelik, mert választanunk kell Isten ígéje és az állam törvénye között s azt hiszem, nem lehet kétely, melyiknek kell inkább hódolnunk: a világi törvénynek-e, vagy Isten ígéjének? Iparkodjunk tehát, hogy sokáig ne álljon fenn ez a törvény! Van fiatalágunk. Ha meg nem érjük mi, legalább fiaink éréjk meg a diadalt. En, ha kidülök is a harezól, fogadást teszek, hogy koporsómat se virág, se koszoru ne diszítse, míg utódaink a diadal babékoszorújával fel nem ékesítik! (*Hosszantartó zajos taps és eljenzés*.)

Mi nem törvényekről, hanem a mi programunkról beszélünk, a revíziót pedig mindnyájan, még a protestánsok is követelik, mert a kormány szakított a hagyományos multtal, mely oddig a magyar állam főbázisa volt. (*Tetszés*.)

A legtöbb rágalmat a néppárt programjának nemzetiségi pontjai ellen szórják. En ugy tapasztaltam, hogy ezen országban más nyelveken beszélő állam-polgárok is vannak, a kik szeretik a hazát és lelkesednek érte ép ugy, mint önök. (*Zajos: Ugy van!*) Programuknak egy másik pontja a munkásosztályal foglalkozik és ez is sok rágalomra adott alkalmat. Uri ember szocialista nem lehet, En sem vagyok

az, és mégis ugy találtam, hogy szent kötelesség gondoskodni munkás sorsáról, gondoskodni béréről, megélhetéséről és a munkaképtelenek és elaggottak nyugdíjáról. Ma minden hivatalnok és cseléd kap nyugdíjat, csak a munkás ne kapjon? Gondoskodni kell a munkások baleseteinek megakadályozásáról és midőn mi mindezekről gondoskodni akarunk, azt mondják, hogy szocialisták, nemzetközisek vagyunk! Pedig ők a nemzetközisek. Mindegy a liberálisoknak, csak pénz, csak vagyon legyen: ez az igazi hazá és boldogság. Az ő számukra van törvény, a munkások számára nincs. Minket, a kik tiszteletben tartjuk a törvényt, agitátoroknak neveznek, kik a nemzetiségekkel paktálnak. Vannak a nemzetiségek között, a kik tagadják a magyar állam egységét, a kiknek szük e hazá határa, a kik egyesülni akarnak a velök rokon népekkel. Hogy ezek kedvezményekben reszesüljenek, azt mi nem óhajtuk, tehát miért identifíkálnak minket velök? Ezeknek nincs joguk összekeveredni más országbeliekkel, de hogy az iskolában és templomban meg ne érthesék egymást és nyelvöket ne használhassák, ezt nem ellenezhetjük. Mi a nemzetiségeknek külön államiségöt adni nem fogunk, de hogy fiaikat saját nyelven ne tanítsák, ezt tölük elvonni nem lehet. A néppárt külön politikai jogot a nemzetiségeknek soha sem ad.

A másik vád, melyet ellenünk emelnek, az, hogy szocialisták vagyunk. A szocialisták nem ismernek hazát, de azért jól esik nekik a magyar kenyér; a néppártnak pedig van hazája: Magyarország. A szocialisták csak a vagyon után sóhajtoznak, de hát mi kapcsolja öket a hazához? A vagyon. Önöknek t. választó polgárok, van vagyonuk, szeretik is ezt, de ezzel kötelezettség is jár. Ez pedig a keresztény vallás parancsa és a ki ezt nem teljesíti, a nem érdemli meg, hogy vagyona legyen. Miben áll ez a kötelezettség? Abban, hogy a vagyon felebarátunk kárára ne szeressük, hogy mást attól meg ne fosszunk és meg ne vonjuk attól, a ki segíti azt nekünk megköresni: a munkástól. A munkás igényt tarthat arra, hogy kenyeret szerezzen. De az meg is van adóztatva. Mi tehát azt akarjuk, hogy a legszegényebbek az adóalól kivétessenek és hogy az állam létminimumot állapítson meg számukra. De, hogy az egyensúly meg ne legyen ingatva, viszont a mozgóké megadóztassék! (*Zajos tetszés*.)

Követeljük továbbá, hogy az állam gondoskodjék a munkásnyugdíjakról, ezt pedig nem a szocialistáktól, hanem azon keresztény igazságtól tanultuk, a mely azt mondja: Szerecs felebarátodat mint tenmagadat, de ne csak, míg neked dolgozik, hanem azután is. (*Hosszantartó tetszés*.)

T. Népgyűlés! Ezt a programot ezen gyűlés is megerősíti, Önök pedig, akik ide sereglettek, hangoztatják és olismerik. De szükséges, hogy bármí ádáz harcok között is összetartsunk és meg ne ijedjünk, mert csak így diadalmaszkodhatunk. Kérve kérem, maradjanak a törvény és alkotmány határain belül, hogy ezental érvényesíthessük óhajainkat az alkotmányos törvény útján vas buzgalommal. Választásokkor pedig tömör sorogkónt csak azokra szavazzunk, a kik elfogadják a revíziót, a közgazdasági programot, a létminimumot, a munkásnyugdíj biztosítását és azt, hogy a munkásember legszükségesebb számaikat ne foglalhassák adósság miatt.

Még egy pont van programunkban. Mi hű alattvalói vagyunk az apostoli királynak. Viszonyunkat Ausztriával a pragmatika szankció szabályozta. E kérdésben is csak arra szavazzunk, a ki e pontot elfogadja. A politikában vannak ideálok. Egyik ily idea a független Magyarország. Érttem ha valaki erre törekszik, de szerintem

ez elérhetetlen és javunkra nem szolgálhat. A pragmatika szankció szorosan köt minket Ausztriához. Ha tehát annak érvényt szerzünk, annak a mi a 67-iki kiegyezésben van, akkor Magyarország boldogságára törekszünk. (*Zajos eljenzés*.)

Végre engedjék meg, hogy felolvastassanak a határozati javaslatok, melyeket önök elfogadni sziveskedjenek.

A határozati javaslatok.

Apponyi Géza gróf felolvassa a határozati javaslatokat és minden pont után kérdi a népgyűlést: Elfogadja-e? A gyűlés minden egyes pontot lelkes eljenzéssel elfogad. A határozati javaslatok a következők:

Mi, a tolna-tamási-i néppárti népgyűlés tagjai

1) ünnepelesen óvat emelünk a honpolgárok szabad választásjogának azon, a magyar nemzetet a művelt külföld előtt is mélyen megalázó elközbása és korlátozása ellen, melyet a minap Nyitrán két izben, azután pedig a választók összeírása alkalmával — a nem kormányparti szavazókat illetőleg — országzszeretepasztaltunk; és hangosan követeljük annak megtorlását, valamint gyökeres orvoslását.

2) Egy szóval és egy lélekkel elfogadjuk s teljes egészében magunkénak valljuk a »néppárt« programját, mint olyat, mely hazánknak mind szellemi, mind anyagi jólétét leginkább biztosítja.

3) Épen ezért kívánjuk és sürgetjük, hogy a »néppárt« minden egyes községben és választó kerületben szerveztessék s ez által győzelme biztosítsák.

4) Minden erőnköl és minden megengedett alkotmányos eszközökkel arra fogunk állandóan törekedni, hogy az ugynevezett »polgári házasságról« és az »állami anyakönyvvezetésről« szóló valamint egyéb, a kereszténységet érzékenyen sértő törvények, miniszteri rendeletek vagy törvényjavaslatok minél előbb hatályon kívül helyeztessenek, illetve törvény erőre ne emelkedjenek. Végül

5) hangosan követeljük, hogy azt, a mit az állam a felekezeteknek már régen megadott, t. i. az »autonómiát«, az önkormányzatot, az ősi, a magyar nemzetet kilenc századon át fentartó *róm. kath. egyháznak* is haladéktalanul megadja, mert érthetetlen és semmikép sem türethető tovább is azon visszás állapot, hogy egy magát »felekezetlennek« valló állam gyámságot gyakoroljon fölötté, kezelvén annak alapjait, alapítványait, javait, birtokait, s majdnem korlátlanul intézkedvén azok kamatainak és jövedelmeinek hovatordításáról.

Végül Apponyi Géza gróf indítványára köszönetet szavazott a gyűlés a szónokoknak, a távollevő pártvezérhez, Zichy Nándor grófhöz pedig üdvözölő táviratot intézett.

Ezzel a nagy horderejű népgyűlés véget ért.

A rózsá-hegyi népgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata —

Rózsáhegy, szept. 22.

A Felső-magyarországi néppárt egy részének ma tartott nagygyűlése fényesen sikerült. Mintegy 5000 választó polgár sereglett össze Liptó, Zólyom, Arva és Turóc-megyéből és jellemzi a nép lelkesedését hogy a másfél napi járásra levő Breznóbányából a plebános vezetése alatt száznál többen jöttek el, vissza nem riadva a hegyeken keresztül vezető út faramalmaitól.

Maga Rózsáhegy városa ünnepi díszben fogadta vendégeit. A város fel volt lobogóva, a lakosság pedig lelkes örömmel üdvözölte a messze vidékről összesereglett elvtársakat.

Különös örömmel fogadták a protestáns polgárokat, akik rendkívül nagy számmal jöttek el a gyűlésre, bebizonnyítván ezzel, hogy a protestánsok is belátják immár a liberális egyházpolitika veszedelmét voltát.

A gyűlés délután 4 órakor kezdődött és a legnagyobb rendben folyt le. Az egybegyűlt polgárok ezrei lelkesen hallgatták a gyűjtő beszédeket, és ép oly lelkesen üdvözölték a jelenlevő ifj. Zichy János grófot, dr. Major Ferencet és Molnár János apátot.

Rakovszky István elnök lelkes szavakkal megnyitván a gyűlést, Pich János plebános a revízióról beszélt, Keszeméry Károly bankigazgató a kath. autonómiairól, Kubacha József földmives pedig keresetlen, de annál hatásosabb szavakkal esetezte azon szomorú állapotokat, a melyekbe a liberálisták a szegény népet döntötte. Ezután Zelenyák János orsz. képviselő, kit óriási lelkesedéssel fogadtak, a néppárt szükségességét fejtegette és a szavazati jog elkobzásáról beszélt, mire Martinesák plebános zajos tetszés kíséretében előadta, mik a nép kötelei a választásoknál. Ezután dr. Kurimszky prépost-plebános lelkes szavakkal bezárta a fényesen sikerült gyűlést.

A gyűlés folyamán az egyes szónokok bemutaták a népek ifj. Zichy János grófot, dr. Major Ferencet és Molnár Jánost, mint a néppárt előharcosait s a nép mindhármójukat tüntető óvációkban részécsitette.

Végül a gyűlés üdvözlő táviratokat intézett Zichy Nándor grófhhoz, Esterházy Miklós Móric grófhhoz és a tamási néppárti gyűléshez. Gyűlés közben számos üdvözlő távirat érkezett, köztük a „Fejérmegyei Napló”-é is.

Érdekes, hogy a gyűlésen Andaházy Gyula liptómegyei alispán is jelen volt, a ki a legnagyobb rokonszenvvel hallgatta végig a beszédeket.

De még érdekesebb az, hogy a néppárti gyűléssel egyidőben Kürthy Lajos főispán Német-Lipcsén liberális ellentüntetést akart rendezni. Meg is jelent ott Kajuch Józseffel, Rózsáhegy liberális képviselőjével, de csufosan felsült, mert össze-vissza 4, ird és mond négy százezer várta őket.

A népgyűlés után este 150 terítékű bankett volt, melyen a leglelkesebb hangulat uralkodott. Az első pohárköszöntőt Rakovszky István es. és kir. kamarás, a népgyűlés elnöke mondta a koronás királyra, Kurimszky prépost-plebános Zichy János grófot, Zelenyák Jánost és Major Ferencet éltette, mint a néppárt uttörőjét. Toasztot mondtak még dr. Major a papságra, Baross Károly, a „Hazánk” szerkesztője, Molnár János, Zelenyák János, Pongrácz gróf stb.

A rózsáhegyi piaristák a legszívélyesebb óvációkban rézesítették Zichy János grófot, aki az 6 rendházukban volt megszállva.

A népgyűlés fényesen sikerült és kimutatta, hogy a kormánypárt Felső-Magyarországon megsemmisült.

BELFÖLD.

— **Hódoló feliratok a pápához.** Szept. 20-ika alkalmából a diószegi kath. kör, a budapesti Szent-Imre-Egyesület és a pozsonymegyei Misérd község kath. hívei hódoló feliratokat intéztek XIII. Leó pápához.

— **Új képviselő.** Vidombákon szombaton a kormánypárti Schmiedt Károly választatott meg képviselővé az ellenzéki Korodi Lutz ellenében.

— **Az öletbeléptetéshez Sósok ut (Fejérmegye), Horpács (Sopronmegye) és Német-Szent-Gróth (Vasmege) megtagadtak minden hozzájárulást az állami anyakönyvezés költségeihez.** Vasmegeben két jegyző lemondott az anyakönyvvezetéről.

Telefon-jelentések.

Kolozsvár, szept. 23. (Ered. távirat.) *A király tegnap reggel fél 8 órakor ide érkezett.* Kisérőben voltak Paar gr. és Bolfras főhadsegédek. A pályaudvaron várták Bánffy Dezső báró, Jósika Samu báró és Perczel Dezső miniszterek és Böldy Akos főispán, Hegedűs Sándor és Sigmund Dezső, Kolozsvár orsz. képviselői és még számos előkelőség. — Harsány éljenzet üdvözölte a királyt, a ki erre Galgóczy hadtestparancsnok jelentését fogadta. Ezután Böldy főispán lelkes szavakkal üdvözölte a királyt, a ki szívélyes szavakkal mondott köszönetet.

Rövid cerele után a király a tizezer nyi néptömeg zúgó éljenzései között a város fellebögőzt utcaín át a Bánffy-palotába ment. Rövid pihenés után 9 órakor gyalog ment a templomba és mély áhitattal hallgatta a Lönhart püspök által mondott misét. Visszatérvén a Bánffy-palotába, 10 órakor fogadta a cerele-teremben a hódoló küldöttségeket: a főurakat és kamarásokat; a kath. klerus és státus küldöttségét Lönhart püspök, a gör. kath. klerust Mihályi érsek, a gör. kel. román klerust Román metropolita, az ág. evangélikusokat Müller szuperintendens, az ev. reformátusokat Szász Domonkos, az unitáriusokat Ferenc József, a zsidókat Glaszner főrabbi, Kolozsmegyét és a szomszédos törvényhatóságokét Réthy főispán vezetése alatt, az egyetemi tanári kart, az erdélyi gazdasági egylet, az Emke, a vörös-kereszt, ügyvédi kamara, közjegyzői kamara és kereskedelmi kamara küldöttségeit. A főpapság lelkes és hazafias üdvözlő beszédeire ő felsége szíves köszönettel válaszolt és nagy feltűnést keltett a Mihályi érsek beszédére adott hosszú válasz, mely célzásokat tartalmazott a nemzetiségi izgatásokra. (Erre még visszatérünk. Szerk.) A küldöttségek fogadása után megtekintette a katonai kórházat, a laktanyákat, siket-némák intézetét, a ref. theol. fakultást, az egyetemet stb. aztán Bánffy-Hunyadra utazott.

Bánffy-Hunyad, szept. 23. (Ered. táv.) A király tegnap délután 3 óra 45 perccor érkezett ide. — A pályaudvaron Beck tábornaszergy, Krieghammer közös hadügyminiszter, Fejérváry báró honvédelmi miniszter, Gyarmathy alispán stb. fogadták. Utóbbiak lelkes üdvözlő beszédére szívélyes köszönettel válaszolt s hosz-

szabb cerele után kilovagolt a hadgyakorlatok terére. A lakosság mindenütt lelkesen üdvözölte. A mai hadgyakorlatoknak pompás idő kedvezett.

TÁVIRATOK.

Szegszárd, szept. 23. (Ered. távirat.) A függetlenségi pártnak tegnap itt szervező gyűlése volt, melyen Kossuth Ferenc a párt egyesüléséről beszélt. — Óhajtja az egyesülést, de csak úgy, ha olyan pártfegyelem létesüljön, melynek a párt egy tagja sem opponálhat.

— **Oroszára, szept. 23.** (Ered. táv.) Justh Gyula tegnap hosszabb beszédet mondott a függetlenségi frakciók egyesüléséről. Szerinte, ha az egyesülés nem létesülhet hosszú időre, inkább ne is létesüljön.

Bécs, szept. 23. (Ered. táv.) A II. választótestület ma választ 46 községi tanácsost. Jóllehet a pártok hevesen agítálnak, a választás rendben folyik le. — Az antiszemitaik valószínűleg itt is győznek.

A kozákok.*)

(*) Némely körökben erős resensust keltett, hogy mi, — miután függetlenek vagyunk bármely oldalról jövő pressziótól és nem vagyunk kénytelenek két urat, hanem csak az igazságot szolgálni — fel mertük emelni szörny szavunkat a megbízhatósági taggy megválasztott Szentiványi bodaiki administrator ügyében. Kinek választását a központi választmány megsemmisítette. Hogy érvelésünkben esetleg Heltay és Sárkány urakat említettük, azt csak azért tettük, mert a központi választmány azon indoklással semmisítette meg a bodaiki választást, mert Szentiványi még nem lakik két éve Bodaikon. Per analogiam felemlítettük tehát, hogy az illető urak sem laknak 2 éve ott, a hol megválasztattak és választásuk mégis igazoltatott, miután a megye más községeiben bírnak választói joggal. Nos és Szentiványi is már több év óta választópolgára a megyének és azelőtt Nagy-Perkátán volt, most pedig a megye székhelyén van felvéve a választók lajstromába. De a központi választmány ezt nem vette figyelembe, mert akkor meg azon indoklással lettek volna kénytelenek megsemmisíteni a választást, a törvénytudó urak, hogy a város és a megye külön törvényhatóságok képez, a törvény pedig csak azon esetben enged meg a más községben való megválasztást, ha az illető ugyan azon törvényhatóság területén lakik. Igen, de akkor első sorban nem a néppárt jelöltjét kellene a bizottsági tagok sorából törölni, hanem a csóóri választási elnököt Kenessey Gyula ügyvéd urat, a ki igen szép jelét adta megbízhatóságának, midőn a csóóri plebános megválasztásáról úgy nyilatkozott, hogy azt „nagyon restelli.” Pedig Kenessey ügyvéd urnak is annyi birtoka van a megyében, mint Szűts Andor dr. ügyvéd urnak, a ki pedig szintén megyebizottsági tag; Szűts Andornak pedig annyi birtoka van, mint Szentiványinak. Ha mindkettő csak Széksefejérvárról bir szavazati joggal és mégis lehet megyebizottsági tag, annyi erővel tehát Szentiványi is lehetne. Hja, paraszt, az más fogják mondani a megyeházán.

De más eseteket is tudunk felhozni. Csóoron akárhányszor választattak meg megyebizottsági tagokká olyanok, a kik sohasem laktak ott. Így a boldogult Modrovics megyei főlevélpénztáros, a ma is élő dr. Heinrich stb. Kálmán Vince fuzsolgábiró segédszolgábiraja nem csóóri lakos, a csóóri jegyző alig néhány hónap óta lakik ott, mégis ezeket akarta bizottsági tagokká megválasztatni.

Hanem egy kis tanúság is van a dologban. Nem régebben készarkva kihagyták Prifach nagy-prépostot és Benedek kanonokot a virilisták sorából, aztán kibuktatták a katolikusokat, Ester-

*) Lapunk szombati számából térszűrés miatt kimaradt.

* **Hermann Ede** zeneiskolájában, Szent-István-utca 2. szám alatt a beírások az 1895/96-ik tanévre *szeptember* hóban naponként délután 1—3 óráig eszközöltetnek.

* **Dr. Bitscher Zsigmond** fogorvos, az **összes gyógytudományok tudora, a híres dr. Scheff fogorvos és bécsi egyetemi tanár volt tanítványa, a sas-utca 7. szám alatti (Mayer-féle) házban lakik.**

Irodalom és Művészet.

— Papok, orgonisták, kántorok, növendékpapok és kántori pályára készülő figyelmébe ajánljuk a pécsi növendékpapság Szt-Pál-Társulata által sokak folytonos sürgetésére másod ízben kiadott „*Magister Choralis*”-t, mely a fent nevezetteknek nélkülözhetetlen kézikönyvül szolgál. Megrendelhető a pécsi növendékpapság Szent-Pál-Társulatánál.

— **A Nagy „Lourdesi képes naptár”** az 1896-ik szökö évre megjelent és kapható.

A naptárak a népirodalom terén tagadhatlan, nem kis szerepet játszanak, s lehet mondani, hogy még ma is a köznép legkedvesebb olvasmányát képezik, kicsinye és nagyja, a férfiak úgy, mint a nők egyaránt készséggel olvassák s alig van oly család, mely naptár nélkül tudna maradni, még a legszegényebb is iparkodik megszerezni, mert ez képezi ugyszólván, egész évi olvasmányát. Eppen ezért nagy hiba volt, hogy e nép szükségletét annyira pótló irdalmi terméket oly sokáig hagyták nem mondjuk éppen parlagon, — de olyanok kezében heverni, kik erre vajmi kevés gondot fordítottak, s csakis az anyagi haszon, s nem a nép szellemi fejlődése és lelki előnye volt szemek előtt. Volt ugyan egy-két kisebb naptár, mely a nép szükségleteinek iparkodott megfelelni, de távolról sem elégitte ki azt. Első volt, az érdemet el nem tagadjuk: „A Szent Család képes naptára”, mely a jeget e téren mégtörte, mely mindaddig nem ismeret alakjával és valóban a nép igényeinek megfelelő tartalmával valóságos hódítást vitt végbe a naptár-vállalatok terén, úgy, hogy míg több nem létező volt addig más hasonlirányú és szellemű vállalatok tamadtak és keletkeztek mellette, melyek nem mind elleneségei, hanem ugyanazon szellemben s ugyanazon téren működő segédтарыai akarnak lenni, hogy így együttesen a nép szükségai és igényeinek, — a gombamódra szaporodó más ellenes irányú naptárak ellenében — annál inkább megfelelhessenek.

Egy ily hasonlirányú naptár a most már IV-ik évfolyamába lépett 1897-ik szökö-évre megjelent „*Nagy Lourdesi Naptár*”, is, mely valóban a nép kezébe való s mind külső csín, mind belső magvas tartalmánál fogva az eddigi III. évfolyamot hasonlíthatlanul fölülmulja s a legnagyobb pártolást megérdemli. Törszűke miatt itt részletesen nem ismertetjük, hanem legjobb ismertetés, ha minden helységben legalább egy megrendel *egy* példányt, s azt mutatványkép másoknak átadja, hogy kiki saját szemével látra meggyőződhesse, hogy ez üres dícséret, s nagy lármájú hangzatos kinalásra nem szorul. E tekintetben különösen a főtisztelendő lelki-kezdő papság tetséte legtöbbet, hogy t. i. egy példányt mutatványkép megrendelne, annál is inkább, mivel ily mutatványpéldányt egy intencióért is megkaphat.

Megrendelhető: **Mészáros Kálmán** Szent-Benedek-napló-ny.ánál, Budapestben, hová a pénzüldemények is címzendők. Ára 30 kr. postán küldve 35 kr. A nagyobb megrendelések tetemes árleengedésben részesülnek. 12 példányt 20-ig darabja 27 kr. 20—30-ig 26 kr. 30—50-ig 24 kr. 50—100-ig

22 kr. 100—300-ig 21 kr. 300-tól bármennyig csak 20 kr. Természetesen ily olcsó ár mellett a portó vagy postadíj, mindig a megrendelőt terheli.

— **Az „Uj Idők”** Herczeg Ferenc lapja egyre jobban szeritja ki a külföldi de különösen a német szépirodalmi képes heti lapokat a magyar családokból. Ezt pedig azzal érte el, hogy közleményeit — egy a szépirodalmait, mint az illusztrációkat — magyar íróktól és piktoroktól szerezte meg és olyan nivaúra törekedett, mely vetekedik a külföldi lapokéval. A lap kiadóhivatala (Andrássy-ut 10. sz.) ezeml is kívánatra bárkinek is ingyen küld mutatványszámot.

Közgazdaság.

— **A banktárgyalások.** A magyar pénzügyminiszteriumban immár elkészültek a banktárgyalásokra vonatkozó előmunkálatokkal és a pénzügyminiszter jóvá is hagyta ezt a részleteiben is kidolgozott munkálatot. Steinbach dr. pénzügyminiszterisége alatt az osztrák pénzügyminiszteriumban is készítettek egy tervezetet a bankszabadalom megújítása dolgában. Ezt a tervet Bilinski, az új osztrák pénzügyminiszter valószínűleg magáévá fogja tenni annál is inkább, mert a legfontosabb pontokra nézve az ismételt tárgyalások alkalmával meg-egyezés jött létre a magyar és az osztrák pénzügyminiszterium között. Valószínűleg az osztrák-magyar bank is kellőképp elkészült már a hivatalos tárgyalásokra, a melyek — értesülésünk szerint — október hónapban az új osztrák miniszterium kinevezése után azonnal meg is kezdődnek.

— **Az aradi Agrárbank** címmel az aradi polgári takarékpénztár igazgatói és főrészvényesei 200 ezer forint alapítókével társaságot szerveznek nagybirtokok összevásárlására, melyeket aztán parasztoznak adnak ki páreallázza. Erre a tárgyra még vissza fogunk térni.

— **Az 1894. évi állami zárszámadási munkálatok** teljesen be van fejezve s az ottani számvéviszék a kész zárszámadást arra vonatkozó jelentésével együtt az országgyűlés elé terjesztés végett a miniszterelnökhöz átküldötte. A 2000 nyomtatott oldalra terjedő munkálat élén áll az állami számvéviszék jelentése az országgyűléshez, melyben a költségvetéstől való bármilyen eltérések tételenként fel vannak tüntetve és indokolva, továbbá itt adja elő az állami számvéviszék az államháztartás vételéről, az államvagyon és az állami adósságok kezeléséről 1894-ben szerzett tapasztalatait. A sommázat négy részben ismerteti az egész valódi kezelést, összehasonlítva a költségvetéssel, továbbá az átfutó kezelést, az állami vagyon leltárát és a mérlegeket, a részletezés nyolc füzeté pedig 72 mellékletben közel 500 részletes zárszámadást nyújt az államháztartás különböző ágairól. A munkálatoknak a talványinál nagyobb terjedelmét az államháztartás általános fejlődésén kívül főleg az okozta, hogy az eltérések indokolásai a lehető legrészletesebb kezelési adatokkal vannak kiegészítve s hogy a múlt évben póthitelek és törvényes felhatalmazások alapján teljesített kezelés a szokottnál sokkal nagyobb mérvet öltött elannyira, hogy meg is haladta a költségvetési törvényvel megállapított ószegeket.

— **A kiállítók száma az ezredéves kiállításon.** Az eddigi bejelentésekkel itélve a kiállítók száma a következő lesz: A történelmi főcsoportban 2000. A mezőgazdasági csoportokban 1500. Művészi (meg csak várható) közművelődési, kereskedelmi hadügy stb. csoportokban 1600. **Helyi kiállítók** 3000. Boszniaiból és Hercegovinából 500. Az időleges kiállításokban, állatkertekben és munkakiállításokban az 1885-ös statisztika alapján várható 2000. Az összes várható kiállítók száma 16.500.

— **A szőlőhegyi bizottság** tegnap délelőtt 10 órakor Tomits Gyula elnöke alatt ülést tartott. Felolvasztott a földművelésügyi miniszternek leirata egy új szőlőbetegségről, a gommose bacilusról. A bizottság elhatározta, hogy ezen leiratot kinyomtatja s tájékoztatás végett a közönségnek kiosztatja. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy a közgyűlésnek ajánlani fogja, hogy az általános szüretre az engedély október 14-ike előtt ne adassék meg.

— **Vetőmagvak.** (Mautner Ödön tudósítása.) Vöröslőhere e héten is kevés forgott, mert a jelenlegi árak mellett a termelőknek nem igen van kedvük az eladáshoz. Mihelyt az erdélyi termés piacra fog kerülni, ennek hihetőleg szilárd irányzat és áremelkedés lesz a következménye. Lucerna e héten nem igen lett ajánlva és ez a kevés is csak kisebb tételekből állott. Őszi vetésre való magvaknak, búkkönynek, borsónak, mustárnak stb. jó kelendősege van.

Jegyzések nyersáruért 100 kilonkint Budapestben:

Őszi borsó	6.50 ft
Őszi búkköny	8—8.50 ft
Homok-búkköny	14—14.50 ft
Biborhere	18—20 ft

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészséggel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel-tet, de uton-utfélen pellengérré állítja hitűnket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

Pécs. Nem jár érte semmi, de kérünk egy példányt. Ab in visis nem ajánlunk semmit. — Arad. Várjuk, várjuk; hát hiába várjuk? — Vaday József urnak, Békés. Nem közölhetjük, míg egy példányt nem látunk belőle. — Vederemo. Minthogy nem vagyunk gondolat olvasók, bizony nem tudhatjuk, mit gondolhatott Fejérmegének durbh und durbh swaregel főispánja, mikor svare auf gelb kellett olvasnia egyik vidéki lapnak azon cikket, a mely azzal védelmezte őt a mi tamadásunk ellen, hogy mi, t. i. a néppárt, swaregelbeek vagyunk. Védelemnek furcsa védelem ez, annyi bizonyos. Vagy talán annyit titokban egy kis Scholnikungot csinált volna a főispán ur Kossuth Ferencék felé? — Sütő. Több kiadás van, de egyik sem ölel fel mindent. B a g o s s y műve okvetlenül kell (Feladatunk a polgári házassággal szemben). Hasznavehető dr. Kovács Dénesnek épen most megjelent könyve, mely a törvényeket, a rendeleteket igen bő kivonatát, sőt még állami „esketési” beszédmintákat is tartalmaz. Ára 1 ft 50 kr. Az 1894-iki törvények kiadásában az új törvények össze annak hasonlítva a hason-tartalmu eddigi törvényekkel. Ára 2 ft 40 kr. — Ajánljuk továbbá: „A kötelező polgári házasság törvényei: A házassági jogról, a gyermekek vallásáról és az állami anyakönyvekről”. Ára 60 kr. Ezenkívül: „Az egyháspolitikai törvények végrehajtási rendeletei, magyarázattal és betűszeres tárgymutatóval.” Ára 1 ft.

CSÁSZÁR ILMA

DIVATÁRUSNÓ

SZ-FEJÉRVÁR, Kossuth-utca 20. sz.

Ezennel értesíti mélyen tisztelt revőit, hogy

az őszi és téli idényre

a legújabb

párisi és bécsi minta-kalapok

a legnagyobb választékban megérkeztek.

Az eddigi elismert szolid és pontos kiszolgálás a legjutányosabb árak mellett.

Vasuti nyári menetrend.

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.
Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.
Este 9 ó. 21 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 55 p. este.

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Dél előtt 11 ó. 50 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 3 ó. 16 p. d. u.
Délbe 2 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
Délután 4 ó. 50 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. 36 p.
Este 7 ó. 45 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
Este 9 ó. 25 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éjjel.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.
Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfejérvárról Uj-Szöny felé:

Dél előtt 10 ó. teherv. szom. száll. indul
Uj-Szönyre érkezik 2 ó. 46 p.
Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Uj-Szönybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szönyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szom. száll. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Dél előtt 11 ó. 27 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u.

Székesfejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Dél előtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.
Délután 4 óra 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.
Délután 6 ó. 42 p. személyvonat indul
Siófokra érkezik 7 ó. 42 p. este.
Este 9 óra 17 p. gyorsvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p.
Éjjel 11 óra 43 p. indul
Nagy-Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.

Nagy-Kanizsáról Székesfejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 39 p.
Reggel 10 ó. 0 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 10 p.
Délután 2 ó. 0 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. este.
Siófokról indul személyvonat 8 ó. 15 p.
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p. este.
Éjjel 12 óra 15 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 16 p. reggel.

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Dél előtt 9 ó. 34 p. személyvonat indul
Veszprémbe érkezik 10 óra 59 p.
Kis-Czellbe érkezik 1 ó. 17 p.
Délután 1 ó. 35 p. indul
Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czellbe érkezik 6 ó. 36 p. este.
Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 óra 19 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. 0 p.
Dél előtt 7 ó. 3 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 30 p.
Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 5 óra 35 p.

Minden ünnep és vasárnap

a 3165-ik számú tehervonatot:

Veszprémből indul 7 ó. 45 p. este.
Péhről indul 8 ó. 40 p. este.

Székesfejérvárra érkezik 10 ó. 9 p. este.

Van

utánzott »TOKAJI COGNAC«. Ezek ugyan nagyon olcsók, de ép oly rosszak és így még a legkisebb összeget sem érik meg. — Ezen értéktelen utánzatok könnyen felismerhetők, mert

1) nem az egyedüli és csakis Tokajban létező

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL származnak,

2) ezen **TOKAJ VÁROS CZIMEREVEL** nincsenek

ellátva:

BEJEGYZETT
AZ ELSŐ TOKAJI



VÉDJEGYE
COGNAC GYÁRNAK

TOKAJBAN.

Valódi csakis

TOKAJI COGNAC

TOKAJ VÁROS CZIMERÉVEL

az

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL, TOKAJBAN

a mely 1893|94. évben, mint hiteles közjegyzői okirat bizonyítja

☛ **725130 liter bort használt fel.** ☛

A fenti eredeti Tokaji Cognac kapható:

Ács Albert ur gyógyszerárában,	Kovács Pál	urnál,
Berényi Mór urnál,	Molnár Adolf	"
Deutsch A. F.	Piský László	"
Destek Adolf "	Róth Bertalan	"
Hoffmann Lajos "	Reitmann Ignác	"
Imrich Viktor ur gyógyszerárában,	Schwarz S.	"
Karl József és Fiu uraknál,	Reinitz Lipót	"
Iff. Tögl Gyula urnál.		

Helyi ügynök: BERGMANN és FIA cég.

Hirdetések

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO” részére

felvetnek

Márián György könyvnyomdájában,

Székesfehérvár, Szt-István-tér 1.

hol is mindennemű nyomdai munkák a legizlésebb kiállításban és legjutányosabb árák mellett készíttetnek.